

Henkilöstön voimavarojen kehittäminen

Kainuun sosiaalifoorumi

30.9.2009

Neuvotteleva virkamies Pirjo Sarvimäki

KUINKA SELVITETTY TYÖVOIMA- JA OSAAMISTARPEITA SOSIAALIALALLA?

- **Sosiaalialan osaajat 2015 –ennakointihanke**
  - STM: n ja OPM: n yhteisesti rahoittama
  - loppuraportti 2006 (Jyväskylän yliopisto)
- **Työvoimavajeselvitykset vuosina 2004, 2005 ja 2008**
  - kuntakysely KT:n ja STM:n yhteistyönä
- **Sosiaalityöntekijätilanteen selvitys maaliskuun 2008**
  - STM:n selvitys yhteistyössä läänien kanssa
- **Paras –hankkeeseen liittyvä SOTE-kysely kunnille maaliskuussa 2009**
- **OPM:n selvitykset ja tilaamat arvioinnit**

MITÄ TEHTY HENKILÖSTÖN RIITTÄVYYDEN JA OSAAMISEN TURVAAMISEKSI?

- Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu laki (272/2005) ja asetus (608/2008)
- Sosiaalihuoltolakiin lisätty säännös täydennyskoulutuksesta (voimaan 1.8.2005)
- Sosiaalihuollon täydennyskoulutussuositus (STM:n julkaisuja 2006:6)
- Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tehtävärakennesuositus (STM:n julkaisuja 2007:14)
- Sosiaalihuollon henkilöstön mitoitusperusteiden ja seurantaindikaattoreiden kehittäminen yhdessä pilottikuntien kanssa

Mitä tehdään vuoden 2011 loppuun mennessä?

KASTE –ohjelman sosiaali- ja terveyden huollon henkilöstöä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet:

- 1) Turvataan henkilöstön saatavuus, riittävyys ja sitoutuminen**
- 2) Vahvistetaan osaamista**
- 3) Uudistetaan johtamiskäytäntöjä ja kehitetään hyvinvointia työssä**

Keskeistä yhteistyö Hoitotyön kehittämisen ohjausryhmän ja Toimiva terveyskeskus –hankkeen kanssa

TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT TOIMENPITEET

- Turvataan henkilöstön saatavuus, riittävyys ja sitoutuminen
  - ✓ sosiaali- ja terveydenhuollon optimaalinen henkilöstörakenne
  - ✓ ammatillisen henkilöstön mitoitusperusteiden pilotointi
  - ✓ erityisosaamista vaativat tehtävät ja ehkäisevä työ
  - ✓ sosiaalityöntekijävajeen vähentäminen
  - ✓ alueellinen työvoiman kysynnän ja tarjonnan ennakointi

- **Vahvistetaan osaamista**
  - ✓ Työelämän ja koulutuksen yhteistyö
  - ✓ Aikuiskoulutuskokeilut
  - ✓ Täydennyskoulutuksen vaikuttavuus

- **Uudistetaan johtamiskäytäntöjä ja kehitetään työhyvinvointia**
  - ✓ Palveluprosessien ja verkostoituvan työn johtaminen
  - ✓ Ammatillisen työn johtaminen, lähiesimiestyö
  - ✓ Ikääntyvän henkilöstön työ- ja toimintakyvyn edistäminen
  - ✓ tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantaminen

Sosiaalialan ammattihenkilöiden foorumi, Kaste –ohjelman valtakunnallinen tuki

- Asioiden valmistelu jaostoissa
  - Johtamisen jaosto
  - Osaamisen kehittämisen jaosto
  - Työvoiman saatavuuden jaosto
- Työseminaarit alan henkilöstölle sekä asiantuntijoille ja sidosryhmille
- Yhteistyö ja vaikuttaminen

Foorumin jäsenet

- **STM: puheenjohtaja, osastojen (STO ja HTO) eri tulosryhmien edustajat**
- **Stakes/ HTL: varapuheenjohtaja ja asiantuntijasihteeri**
- **Työterveyslaitos: asiantuntijasihteeri**
- **OPM**
- **Suomen Kuntaliitto**
- **Ammattijärjestöt: KT, EK, TALENTIA, OAJ, JHL**
- **Alan koulutusverkostot**
- **Sosiaalialan osaamiskeskuksen edustaja**
- **Kehittämisyksikön edustaja**

Lisäksi foorumi voi kuulla muita asiantuntijoita

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva laki

HE: kevät 2010, voimaan 2013

TERVEYDENHUOLTO-LAKI

HE: kevät 2010

Voimaan: 2011

Toimiva terveyskeskus-toimenpideohjelma

Terveyden-edistämisen p.o.

Kaste-ohjelma

Mieli 2009-hanke

Palveluinnovaatiohanke

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin p.o.

Laki- ym. hankkeita:

- Potilaslaki ja asiakaslaki
- Vammaispalvelulaki
- Ikärajojen yhtenäistäminen nuorten mielenterveyspalveluissa
- Työn ja onselkeyttäminen erikoissairanhoidossa
- Yksityinen th ja sh
- Päivähoitolaki -> varhaiskasvatuslaki
- Th ammattihenkilölaki
- Sosiaalipalvelujen valvonta
- Palvelusetelilaki
- Asetus neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon
- Syövänhoidon strategia
- Vanhustenhuollon laatusuositus
- Tietoteknologiahankkeet
- EVO-uudistus
- MASTO-ohjelma

PARAS-hanke:

Puitelaki voimassa 31.12.2012 asti
Selonteko Eduskunnalle syksy 2009
SOTE-kysely: maaliskuu 2009

VOS-uudistus

STVOL voimassa 2012 loppuun
Kasteen osalta

SOSIAALIHUOLLO-LAIT

HE: 2012

Voimaan: 2013

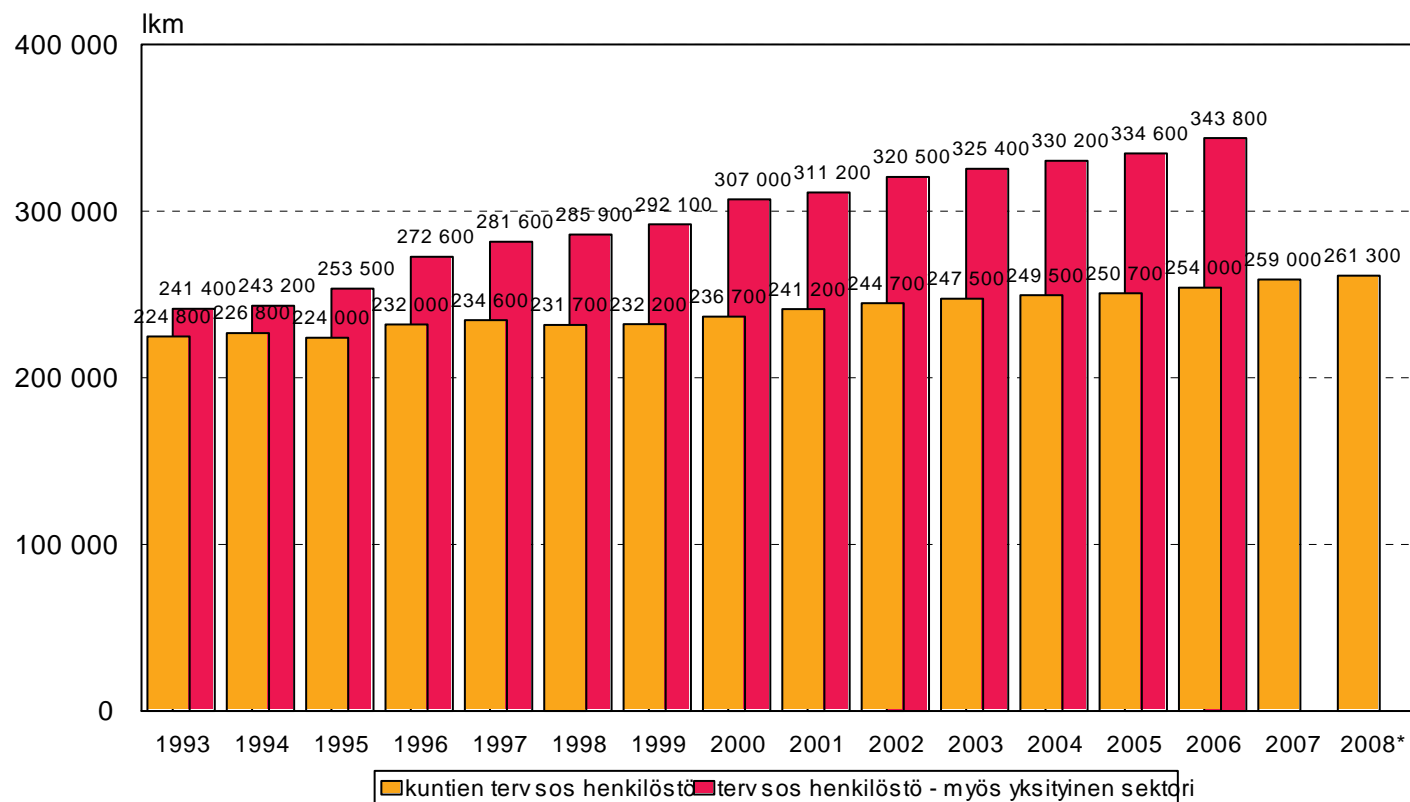
ALKU-hanke 2010

THL 2009

Valvira 2009

Sosiaalialan henkilöstön määrä ja henkilöstövajeet vuonna 2008

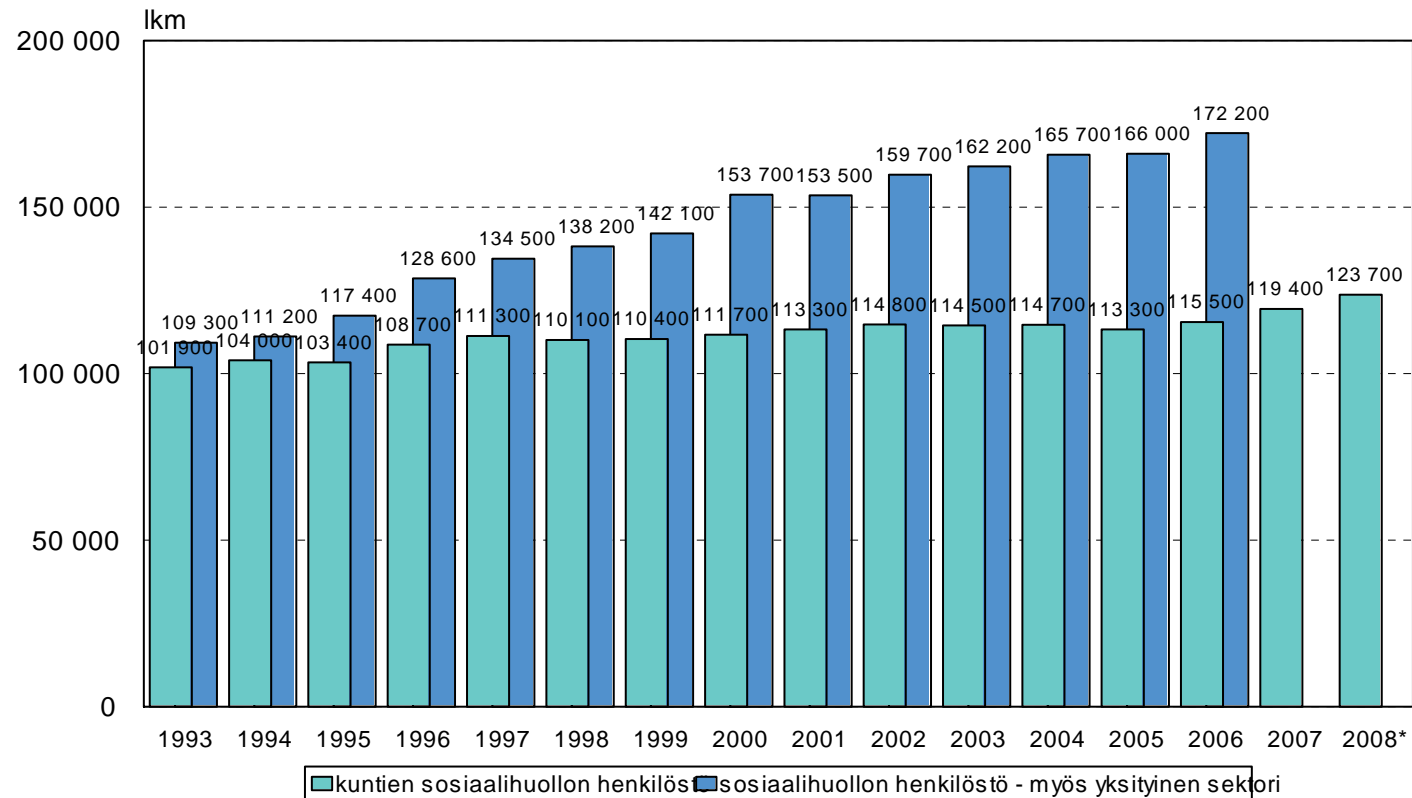
Kuntien ja kuntayhtymien terveyden- ja sosiaalihuollon henkilöstö 1993-2008* ja
 koko sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö 1993-2006

Thi 2009

Lähde: Työssäkäyntitilasto ja Kuntapalkat, Tilastokeskus

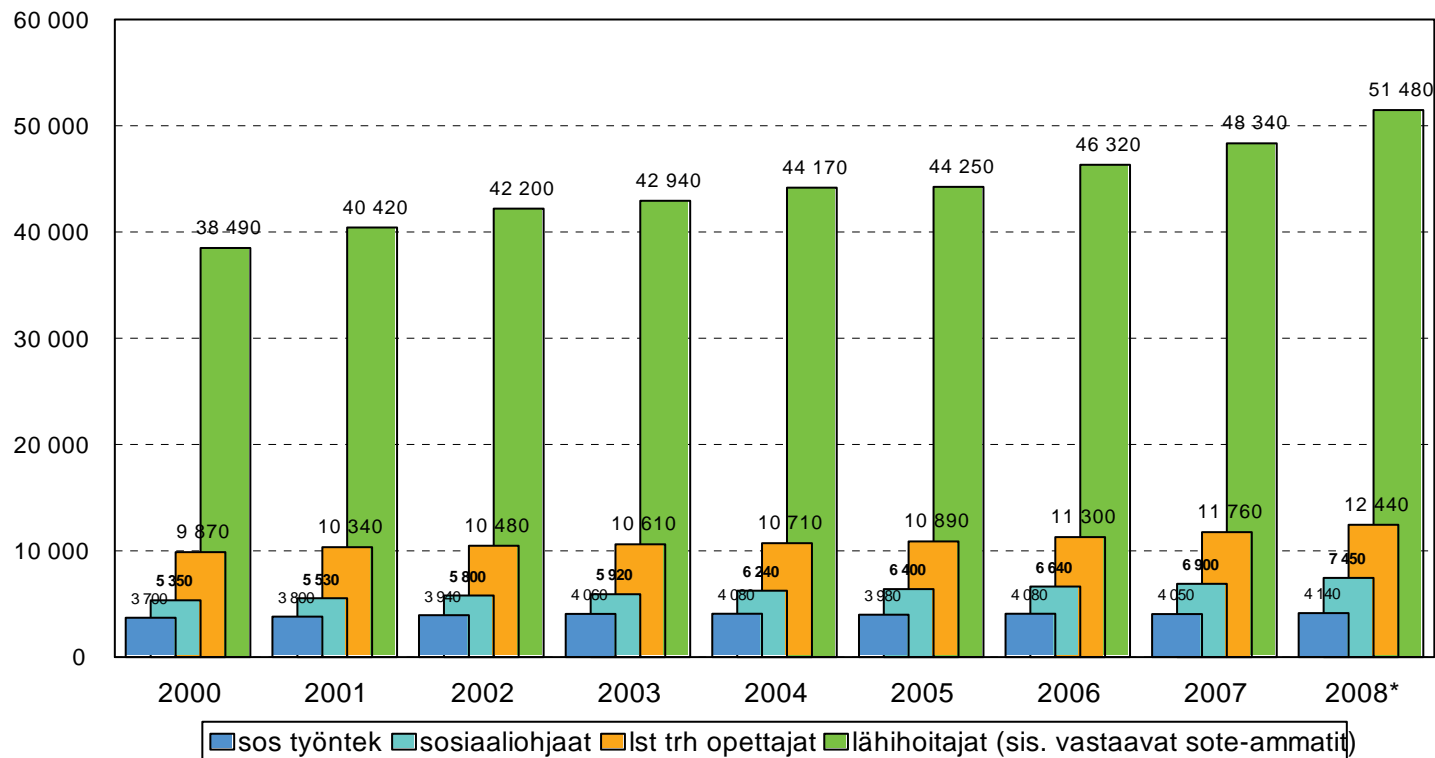
Kuntien ja kuntayhtymien sosiaalihuollon henkilöstö 1993-2008* ja koko sosiaalihuollon henkilöstö 1993-2006

Thi 2009

Lähde: Työssäkäyntitilasto ja Kuntapalkat, Tilastokeskus

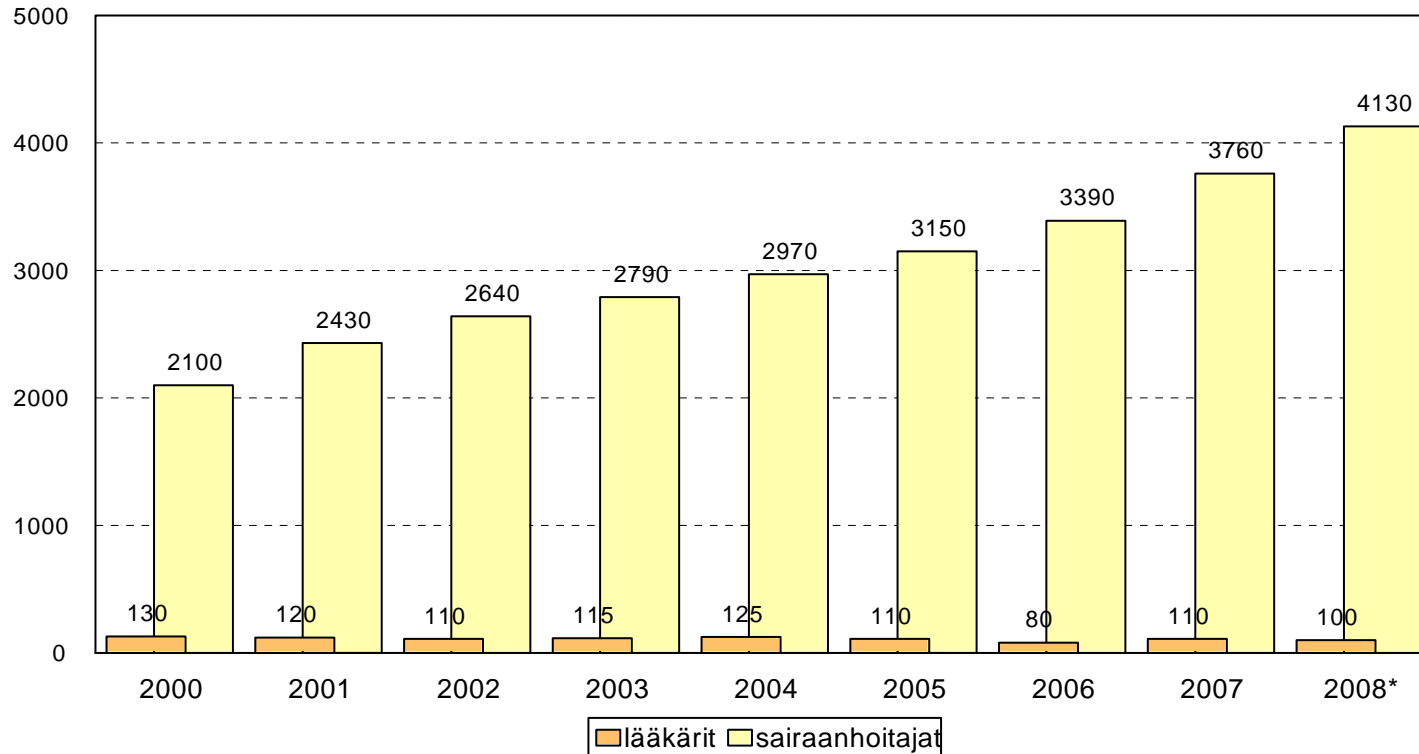
Eräitä ammattiryhmiä kuntien sosiaalihuollossa vuosina 2000-2008*

Thi 2009

Lähde: Kuntapalkat, Tilastokeskus

Eräitä ammattiryhmiä kuntien sosiaalihuollossa vuosina 2000-2008*

ThI 2009

Lähde: Kuntapalkat, Tilastokeskus

Henkilöstövajeet 8.4.2008

Työvoimavaje oli sosiaalitoimessa keskimäärin 5,7 %

- Sosiaalityöntekijät 11,8 %
- Erityislastentarhanopettajat 17,9 %
- Sosiaaliohjaajat 9,3 %
- Lastentarhanopettajat 5,7 %
- Lähihoitajat alle 5 %

Henkilöstövajetta eniten yli 40 000 asukkaan kunnissa ja Etelä-Suomen läänissä

Kuntien sosiaalityöntekijätilanne 3.3.2008

lääneittäin

Lääni Maakunta	Sosiaalityöntekijöitä yhteensä	Määräaikaisia yhteensä		Kelpoisuusvaatimus ei täyty, yhteensä	
		Lukumäärä	%	Lukumäärä	%
Etelä-Suomen lääni	1462	534	36,5	426	29,1
Länsi-Suomen lääni	897	251	27,9	199	22,1
Itä-Suomen lääni	291	112	38,4	101	34,7
Lapin lääni	119	34	28,5	18	15,1
Oulun lääni					
Pohjois-Pohjanmaa	239	62	25,9	58	24,2
Kainuu	56	16	28,5	16	28,5
yhteensä	295	78	26,4	74	25,0
Yhteensä kaikissa vas- tanneissa kunnissa	3064	1009	32,9	818	26,6

Henkilöstön mitoitusperusteet ja - indikaattorit

MITOITUKSEN KEHITTÄMISEN LÄHTÖKOHTIA

- **Henkilöstön riittävyyden turvaaminen kunta- ja palvelurakenteen uudistuessa (PARAS; SATA; ALKU)**
- **Tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen**
- **Työn tarkoituksenmukainen ja uudenlainen kohdentaminen**
- **Lainsäädäntö, laatu- ja muut suositukset**

TAVOITTEENA ON

- **varmistaa riittävät henkilöstövoimavarat**
- **lisätä läpinäkyvyyttä henkilöstövoimavarojen kohdentamisesta ja mitoituksesta kuntien vertailua ja toimivista ratkaisuista oppimista varten**
- **tuottaa tietoa työvoima- ja osaamistarpeiden ennakointia varten**

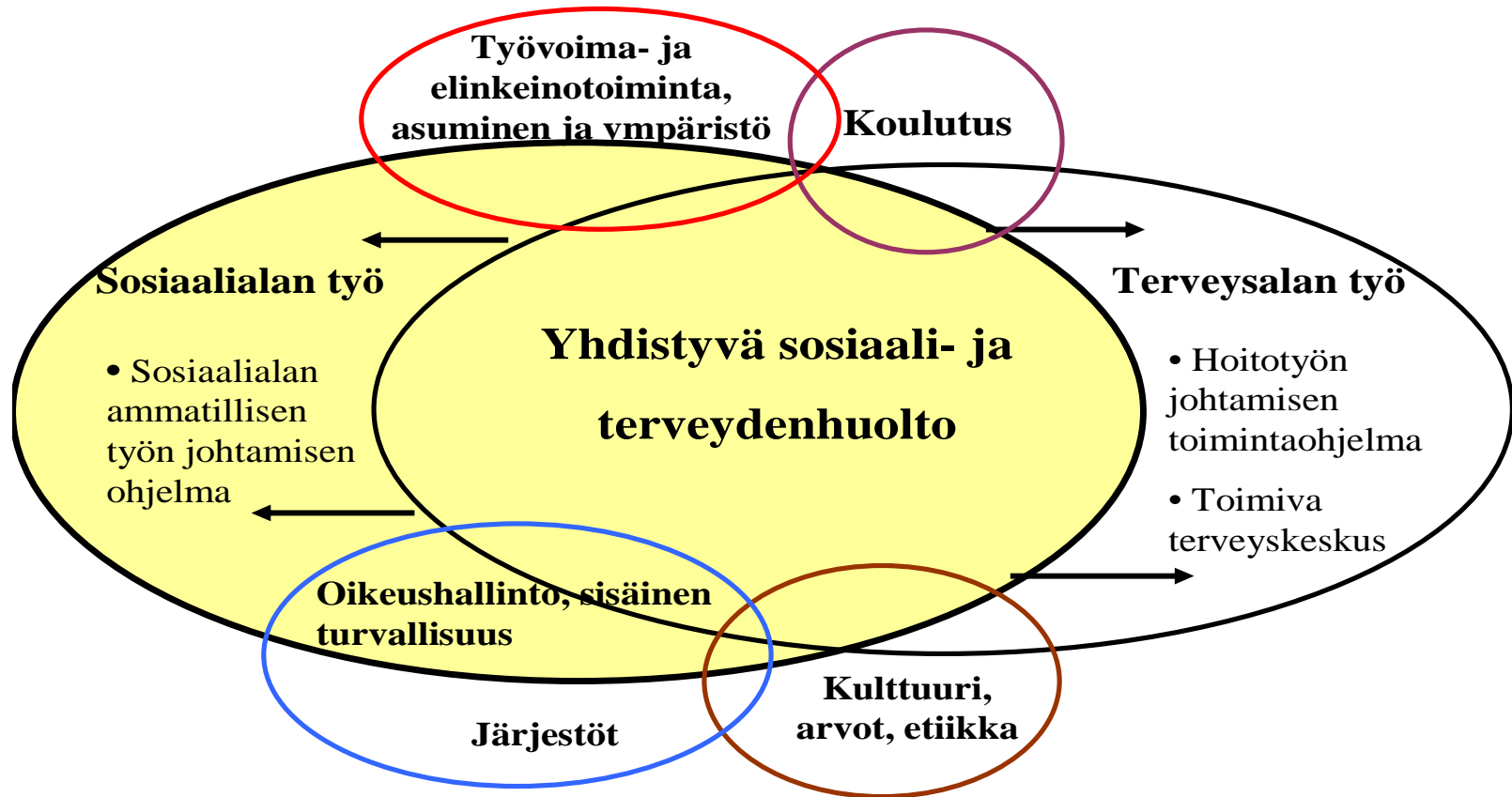

VALMISTELUVAIHE

- **Pilottikuntien sosiaalihuollon henkilöstömäärän selvittäminen toimenpiteiden vertailua varten**
- **Työn kohdentumisen ja intensiteetin määrittelemisen työajanseurannalla sosiaalihuollon avopalveluissa ja henkilöstön kuulemistilaisuuudet tuloksista**
- **Väliraportti kehittämistyön tuloksista valmistumassa pohjaksi jatkotyölle**
- **Seuranta- ja arviointi-indikaattorit vuoden 2010 loppuun mennessä**

Johtamisella laatua ja työhyvinvointia sosiaaalialalle

Sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisen kenttä

OHJELMAN SISÄLLYS

I Johtamiselle laatua ja työhyvinvointia sosiaalialalle - ohjelma

1. Ohjelman lähtökohtia

- toimintaympäristön haasteet
- sosiaalialan henkilöstö
- johtamisen eettinen perusta
- sosiaalialan työolot ja työhyvinvointi

2. Ohjelman rajaus, tavoitteet ja kehittämisehdotukset

3. Ohjelman toimeenpano

4. Ohjelman seuranta ja arviointi

II Ohjelman tavoitteiden ja kehittämisehdotusten taustoitus

5. Asiakastyön, monitoimijaisten verkostojen ja ehkäisevän toiminnan johtamisen vahvistaminen
6. Henkilöstöjohtamisella palvelun laatua ja työhyvinvointia
  - Sosiaalialan hyvä työpaikka
  - Esimies muutoksen, osaamisen ja kehittämisen johtajana
7. Koulutuksella ja tutkimuksella osaavaa johtamista
  - Johtamiskoulutuksen haasteet
  - Sosiaalialan johtamisen tutkimuksen kehittäminen

TAVOITTEET

- 1. Asiakastyön, monitoimijaisten verkostojen ja ehkäisevän toiminnan johtamisen vahvistaminen**
- 2. Henkilöstöjohtamisella palvelun laatua ja työhyvinvointia**
- 3. Koulutuksella ja tutkimuksella osaavaa johtamista**

Jokaiseen tavoitteeseen liittyy kehittämissuhteita

